C/2024/7056

4.12.2024

Rezoluție a Comitetului European al Regiunilor – privind starea regiunilor și orașelor din UE și orientările politice pentru Comisia Europeană pentru mandatul 2024-2029

(C/2024/7056)

AVÂND ÎN VEDERE:

— Raportul anual al UE din 2024 privind starea regiunilor și orașelor, care oferă factorilor de decizie politică de la nivel european, național, regional și local dovezi și recomandări esențiale cu privire la cele mai presante provocări care trebuie abordate în cursul legislaturii 2024-2029 a UE;

— Declarația de la Mons, adoptată în cadrul celui de-al 10-lea Summit european al regiunilor și orașelor din 19 martie 2024 – „Regiunile și orașele au capacitatea de a asigura un viitor mai promițător, mai echitabil și mai rezilient pentru Europa”;

— rezultatele alegerilor europene din 6-9 iunie 2024;

— Agenda strategică pentru 2024 adoptată de Consiliul European la 27 iunie 2024;

— Orientările politice pentru 2024-2029 prezentate de președinta aleasă a Comisiei Europene la 18 iulie 2024;

— protocolul reînnoit de cooperare dintre Comisia Europeană și Comitetul European al Regiunilor din 4 aprilie 2024, și, în special, articolul 3, care prevede că CoR contribuie printr-o rezoluție în care își prezintă principalele poziții cu privire la programul de lucru al Comisiei pentru anul următor;

ÎNTRUCÂT Raportul anual al UE din 2024 privind starea regiunilor și orașelor evidențiază următoarele elemente-cheie:

— 1. încrederea cetățenilor în autoritățile locale și regionale a atins cel mai înalt nivel în 2024, și anume 60 % – cel mai ridicat dintre toate nivelurile de guvernare;

— 2. regiunile și orașele sunt responsabile pentru punerea în aplicare a până la 70 % din legislația UE, asigurând 50 % din investițiile publice și 30 % din cheltuielile publice. De asemenea, ele întreprind până la 70 % din acțiunile de atenuare a schimbărilor climatice și 90 % din acțiunile de adaptare la schimbările climatice;

— 3. impactul schimbărilor climatice va fi asimetric, costul adaptării la schimbările climatice crescând la 120 miliarde EUR în cazul unei creșteri a temperaturii cu 2 °C și la 200 miliarde EUR pe an în cazul unei creșteri de 3-4 °C. 70 % din populația UE se confruntă cu stres hidric sezonier, iar 30 % trăiește în zone afectate constant de acest fenomen;

— 4. îndeplinirea obiectivelor Pactului verde european va necesita investiții suplimentare de 130 miliarde EUR pe an pentru protecția mediului și de 350 miliarde EUR pe an pentru a obține o reducere cu 55 % a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030. Regiunile cu industrii mari consumatoare de energie vor avea nevoie de investiții masive pentru a reduce emisiile de GES din industriile grele, care reprezintă 45 % din totalul emisiilor, precum și costul energiei;

— 5. după cum s-a subliniat în raportul Draghi intitulat „*Viitorul competitivității europene*”, va fi nevoie de investiții inovatoare – inclusiv în servicii publice precum educația, sănătatea, locuințele și serviciile sociale – precum și de reforme instituționale pentru ca Pactul pentru o industrie curată să poată asigura industrii competitive și locuri de muncă de calitate;

— 6. provocarea demografică pune la încercare reziliența structurii socioeconomice a UE, dat fiind că se estimează că regiunile europene vor pierde 17 milioane de persoane în vârstă de muncă până în 2040, comparativ cu 2023; atragerea și păstrarea talentelor devin din ce în ce mai dificile pentru multe regiuni;

— 7. zonele rurale sunt deosebit de afectate, întrucât populația rurală scade cu aproximativ 1 milion de persoane în fiecare an, iar zilnic dispar 800 de ferme, consecințele fiind abandonarea terenurilor și creșterea riscurilor de incendii;

— 8. politica de coeziune este principala politică de investiții a UE, reprezentând 13 % din totalul investițiilor publice din UE. Programele actuale urmăresc să aloce investiții în valoare de aproape 378 miliarde EUR în toate sectoarele, printre care se numără sprijinul pentru întreprinderi, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea eficienței energetice, creând în același timp 1,3 milioane de locuri de muncă și generând o creștere a PIB-ului UE cu 0,5 %.

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR (CoR),

Prosperitatea și competitivitatea sustenabile ale Europei

1. este de acord că o mai bună legiferare este esențială pentru a stimula competitivitatea și prosperitatea Uniunii noastre; subliniază că subsidiaritatea activă și implicarea deplină a autorităților locale și regionale asigură reprezentarea democratică și experiența necesare pentru a îmbunătăți cadrul de reglementare al UE;

2. sprijină propunerile prezentate în raportul Draghi pe tema „Viitorul competitivității europene" vizând aplicarea subsidiarității într-un mod inteligent și activ, ceea ce înseamnă, în anumite domenii, reducerea sarcinii de reglementare a întreprinderilor din UE și a autorităților publice, iar în altele, consolidarea guvernanței la nivelul UE. Aceasta implică și necesitatea de a consolida capacitatea administrativă la nivel național, regional și local;

3. consideră că, în interesul unei subsidiarități active adecvate, impactul asupra teritoriilor vizate la articolul 174 din TFUE ar trebui evaluat sistematic atunci când se analizează legislația Uniunii Europene în cadrul evaluărilor impactului teritorial;

4. solicită ca, în domenii sensibile precum PAC, noul acord interinstituțional privind simplificarea și o mai bună legiferare să ia în considerare caracterul stratificat al procesului de reglementare și al guvernanței UE; solicită să fie implicat activ în negocierile privind noul acord și în punerea sa în aplicare;

5. solicită o îmbunătățire substanțială a condițiilor de desfășurare a activităților economice în UE. Verificările din perspectiva competitivității și aplicarea Testului IMM ar putea contribui la reducerea sarcinii de reglementare pentru IMM-uri;

6. consideră că regiunile ar trebui să joace un rol mai important în punerea în practică a politicilor UE în materie de tranziție digitală. Autoritățile regionale ar trebui să beneficieze de un acces sporit la procesele decizionale referitoare la proiectele de infrastructură digitală, pentru a putea adapta politicile la necesitățile locale și a asigura o transformare digitală echitabilă în toate zonele, fie ele urbane sau rurale;

7. sprijină ferm obiectivul de stimulare a investițiilor pentru a finanța dubla tranziție verde și digitală și pentru a răspunde nevoilor ulterioare de pe piața forței de muncă și în materie de competențe; este de părere că o mai bună mobilizare a resurselor private este necesară;

8. subliniază că este important ca Pactul verde european să-și păstreze același nivel de ambiție și că acest obiectiv trebuie să meargă mână în mână cu competitivitatea economică; sprijină accelerarea tranziției către o energie curată, fiabilă și la prețuri accesibile, inclusiv prin înființarea unor ghișee unice regionale și locale pentru a sprijini gospodăriile, fermele și IMM-urile pe durata acestei tranziții. Pe lângă aceasta, autoritățile regionale ar trebui să dispună de o capacitate decizională sporită și de un acces mai bun la finanțare directă pentru proiectele din domeniul energiei regenerabile, astfel încât să le poată adapta la nivel local în funcție de necesitățile specifice ale teritoriilor respective. Un cadru de reglementare flexibil ar conferi regiunilor o capacitate sporită de a-și asuma rolul de lider în tranziția verde;

9. reamintește liderilor UE că regiunile și orașele nu pot prospera decât în cadrul unei piețe unice funcționale, care să asigure inovarea printr-o concurență loială și că aceasta depinde și de asigurarea unei libertăți depline de circulație, fără frontiere interne, în spațiul Schengen; încurajează noua Comisie Europeană să se bazeze pe rapoartele recente întocmite de Enrico Letta și Mario Draghi, propunând măsuri care să aprofundeze piața unică și, astfel, să consolideze competitivitatea UE în tranziția verde și cea digitală, acționând în așa fel încât aceste tranziții să fie juste pentru toate regiunile UE;

10. subliniază că sprijinirea circulației transfrontaliere, a serviciilor și a proiectelor de infrastructură pe piața unică este o piatră de temelie a creșterii economice și a competitivității, ceea ce implică, totodată, necesitatea de a majora bugetul alocat cooperării teritoriale europene pe viitor. Ar trebui să se acorde prioritate în mod specific finalizării coridoarelor esențiale și a proiectelor TEN-T care prezintă o importanță fundamentală pentru dezvoltarea regiunilor și pentru încheierea cu succes a transformării ecologice;

11. salută actul legislativ anunțat privind economia circulară, menit să creeze o cerere de materii prime critice secundare și o piață unică pentru deșeuri; solicită ca regiunile și orașele să fie pe deplin implicate, în special prin achiziții publice și prin rolul lor în reducerea deșeurilor, gestionarea deșeurilor, capacitarea întreprinderilor locale și promovarea schimbărilor de comportament;

12. solicită finalizarea rapidă a uniunii europene a sănătății, stimulând cooperarea transfrontalieră în domeniul asistenței medicale; își reiterează apelul la teste de rezistență pentru sistemele de sănătate, inclusiv planul de pregătire și prevenire pentru regiunile transfrontaliere;

13. solicită instituirea unei uniuni energetice europene pe deplin integrate și interconectate pentru a îmbunătăți accesul UE la energie curată, fiabilă și la prețuri accesibile, a reduce consumul de energie, a răspunde mai bine nevoilor locale și a asigura prețuri accesibile pentru cetățeni și întreprinderi;

14. subliniază necesitatea de a facilita punerea în aplicare și dezvoltarea serviciilor publice transfrontaliere în domenii-cheie precum interoperabilitatea și serviciile de documente electronice, precum și cooperarea interregională, învățarea comparativă și schimbul de date pentru e-guvernare;

15. sprijină atenția acordată de Comisia Europeană inteligenței artificiale (IA) sigure și fiabile, bazată pe un cadru clar de cerințe etice, și solicită ca orașele și regiunile să fie implicate pe deplin în punerea ei în aplicare; subliniază necesitatea de a aborda consecințele unui posibil „decalaj în materie de IA";

Apărarea și securitatea europeană

16. sprijină crearea unei piețe unice europene a apărării, dat fiind că industria de apărare joacă un rol semnificativ în dezvoltarea economică a anumitor regiuni europene;

17. subliniază că o infrastructură de transport rezilientă este esențială pentru securitate și apărare; solicită un angajament politic și financiar puternic în vederea asigurării legăturilor transfrontaliere care lipsesc la nivel european, național și regional, pentru a permite dubla utilizare a rețelei transeuropene de transport (TEN-T) în scopuri civile și militare;

18. sprijină propunerea privind o strategie europeană de securitate internă; subliniază că regiunile și orașele sunt actori-cheie care asigură legătura dintre legislația UE și politicile locale și naționale în materie de securitate, inclusiv măsurile de combatere a crimei organizate, a drogurilor și a traficului de persoane, precum și a altor amenințări la adresa securității;

Sprijinirea cetățenilor, consolidarea modelului nostru socioeconomic

19. consideră că o politică de coeziune consolidată și îmbunătățită după 2027, accesibilă tuturor regiunilor, este un element esențial pentru a ajuta orașele și regiunile Europei să abordeze transformările verzi, digitale și demografice, fără a lăsa pe nimeni în urmă și asigurând totodată competitivitatea UE;

20. solicită o politică de coeziune simplificată, mai concentrată și mai vizibilă și se opune ferm oricărei încercări de a o centraliza. Participarea autorităților locale și regionale la elaborarea și punerea în aplicare a politicilor este esențială pentru atingerea obiectivelor în materie de coeziune socială, economică și teritorială. Principiile consacrate ale gestiunii partajate, guvernanței pe mai multe niveluri, parteneriatului și abordării regionale sau bazate pe realitatea zonei trebuie, prin urmare, să ghideze politica de coeziune după 2027;

21. solicită ca obiectivele Fondului pentru o tranziție justă să fie urmărite în continuare în viitoarea politică de coeziune în CFM post-2027; observă că o tranziție justă reușită necesită o abordare sensibilă la dimensiunea teritorială, bazată pe parteneriat, acordând atenția cuvenită ecosistemelor industriale regionale;

22. subliniază importanța sectorului autovehiculelor pentru economia UE, întrucât oferă locuri de muncă pentru 13,8 milioane de europeni și reprezintă 7 % din PIB-ul UE, și solicită o strategie cuprinzătoare pentru tranziția echitabilă și durabilă a regiunilor producătoare de autovehicule, precum și a regiunilor carbonifere sau a celor care depind de alte sectoare energointensive, întrucât toate aceste regiuni vor continua să aibă nevoie de sprijinul UE pentru a-și încheia cu succes procesul de transformare; observă că numeroase provocări generate de procesul de producție și de piață le-ar putea îngreuna producătorilor europeni de automobile îndeplinirea obiectivelor mai stricte privind emisiile de CO_2 pentru parcurile lor de vehicule, care urmează să intre în vigoare în 2026, și îndeamnă Comisia Europeană să ia în considerare o abordare mai graduală și o revizuire mai timpurie a legislației relevante, încă din 2025, pentru a le oferi producătorilor europeni de autovehicule suficient timp de adaptare; subliniază, în același timp, importanța unei infrastructuri durabile de transport și se angajează să consolideze mobilitatea ecologică în ansamblu;

23. subliniază că autoritățile locale și regionale oferă adesea servicii esențiale de mobilitate și transport pentru a conecta toate teritoriile, asigurându-se că zonele urbane, periferice și rurale au acces egal la piața unică și oferind soluții de mobilitate sustenabile și la prețuri accesibile;

24. subliniază că sectorul turismului constituie o activitate economică majoră în Uniunea Europeană, reprezentând 10 % din PIB-ul acesteia și având un impact semnificativ asupra creșterii economice, ocupării forței de muncă și dezvoltării sociale. Turismul trebuie să efectueze o tranziție către dezvoltarea durabilă, ceea ce necesită o strategie de sprijin din partea Uniunii Europene;

25. ia act de angajamentul politic reînnoit față de Pilonul european al drepturilor sociale și față de promovarea egalității, precum și de promisiunile de a aborda eficiența energetică și accesibilitatea din punct de vedere financiar a locuințelor prin intermediul Planului de acțiune privind prețurile accesibile la energie și al Planului european de investiții în locuințe sustenabile și la prețuri accesibile;

26. subliniază că schimbările demografice, depopularea, suprapopularea, îmbătrânirea și exodul creierelor trebuie abordate printr-un set de politici publice care să sprijine „dreptul de a rămâne” prin păstrarea talentelor și atragerea de forță de muncă calificată; sprijină inițiativele menite să consolideze căile legale de migrație ca fiind unul dintre răspunsuri la nevoile în materie de competențe ale comunităților locale; solicită strategii detaliate și cuprinzătoare și resurse adecvate pentru incluziunea și integrarea migranților în societățile europene;

27. solicită un sprijin sporit pentru dezvoltarea competențelor digitale ale cetățenilor și sprijin financiar pentru orașe și regiuni în vederea digitalizării serviciilor publice, astfel încât să se mențină accesul egal al cetățenilor la noile instrumente de dezvoltare economică și de incluziune socială;

28. solicită, în vederea promovării locuințelor durabile și la prețuri accesibile, simplificarea procedurilor administrative de acces la ajutoarele UE pentru reabilitarea energetică;

Menținerea calității vieții noastre: securitatea alimentară, apa și natura

29. subliniază că orașele și regiunile sunt parteneri-cheie în promovarea unor sisteme alimentare sănătoase și durabile și își reiterează apelul ca legea-cadru privind sistemele alimentare durabile să fie publicată fără întârziere;

30. salută angajamentul de a sprijini fermele familiale și schimbul de generații, de a recompensa fermierii pentru conservarea biodiversității și a ecosistemelor naturale, de a consolida competitivitatea fermierilor și de a-i proteja împotriva practicilor comerciale neloiale. Veniturile echitabile pentru agricultori sunt esențiale pentru a încetini depopularea zonelor rurale și abandonarea terenurilor, a asigura zone rurale dinamice și atractive și a îndeplini obiectivele Agendei 2030. Trebuie să se acorde o atenție deosebită regiunilor agricole care se confruntă cu provocări unice ca urmare a deficitului de apă și a schimbărilor climatice, cu un sprijin specific pentru cercetarea privind culturile rezistente la secetă și tehnologiile eficiente în domeniul irigațiilor;

31. consideră că ar trebui majorate bugetele fondurilor agricole FEGA și FEADR în următorul cadru financiar al viitoarei reforme a politicii agricole comune. De asemenea, ar fi necesar să se elimine condiționalitatea socială din sprijinul acordat în cadrul PAC, să se reducă și să se simplifice condiționalitatea consolidată a ajutoarelor (standardele GAEC) și să se elimine eco-schemele, care reprezintă 23 % din fondurile din pilonul I al PAC, integrând această sumă în ajutoarele directe, fără cerințe suplimentare pentru a le dobândi;

32. solicită ca regiunile să aibă un rol mai important în gestionarea viitoarei politici agricole comune, în conformitate cu caracteristicile teritoriale și sectoriale specifice, pentru a stabili politici adaptate și ajutoare destinate anumitor zone specifice;

33. pledează pentru utilizarea Pactului privind pescuitul și oceanele anunțat pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a politicii comune în domeniul pescuitului și pentru a implica mai bine regiunile în conservarea și gestionarea resurselor marine, a pescuitului și a acvaculturii;

34. subliniază rolul economiei albastre în abordarea provocărilor legate de schimbările climatice, decarbonizare și competitivitate și salută intenția Comisiei Europene de a prezenta o strategie industrială maritimă și o strategie portuară a UE;

35. salută anunțul privind strategia europeană pentru reziliența în domeniul apei și solicită un sprijin sporit pentru regiuni și orașe în ce privește combaterea deficitului de apă și securitatea apei, gestionarea inundațiilor care provoacă pagube și refacerea ciclurilor naturale ale apei în conformitate cu geografia, clima și aspectele socioeconomice locale;

36. solicită includerea unui tablou de bord al vulnerabilităților în viitoarea politică de coeziune, deoarece regiunile au nevoi asimetrice în ceea ce privește adaptarea la impactul schimbărilor climatice asupra bunurilor naturale și construite, a activităților economice, a sănătății cetățenilor și a vieții sociale, așa cum se constată, de exemplu, în cazul regiunilor afectate de un handicap natural sau demografic grav și permanent, menționat la articolul 174 din TFUE;

Protejarea democrației noastre, susținerea valorilor noastre

37. își exprimă sprijinul pentru eforturile de a asigura egalitatea pentru toți și se oferă să contribuie la o nouă strategie privind egalitatea de gen; își reiterează angajamentul de a stimula în continuare democrația europeană la nivel local, inclusiv prin colaborarea cu tinerii; solicită o cooperare mai strânsă cu Comisia Europeană în organizarea de dialoguri locale cu cetățenii, printre altele prin intermediul Rețelei europene a consilierilor locali și regionali ai UE și al rețelei tinerilor politicieni aleși;

38. subliniază rolul-cheie pe care îl joacă regiunile și orașele în susținerea și monitorizarea statului de drept, ca pilon esențial al democrației locale și naționale pe care se bazează Uniunea Europeană și ca garanție a stabilității pentru statele membre și a egalității pentru cetățenii Uniunii Europene;

39. solicită să fie implicat îndeaproape în scutul european pentru democrație propus, deoarece regiunile și orașele pot contribui la detectarea și combaterea proactivă a dezinformării și a manipulării informațiilor;

Europa în lume

40. subliniază sprijinul său ferm pentru Ucraina și autoritățile sale locale și regionale, în special prin intermediul Alianței europene a orașelor și regiunilor pentru reconstrucția Ucrainei;

41. subliniază că extinderea este un catalizator al reformei și trebuie să continue să fie bazată pe merit. UE trebuie să sprijine nivelurile de guvernare regionale și locale în consolidarea democrației, a statului de drept, a respectării drepturilor omului, a descentralizării și a luptei împotriva corupției, printre altele prin intermediul comitetelor consultative mixte și al grupurilor de lucru ale CoR; solicită mobilizarea unor resurse adecvate din partea UE pentru a pregăti țările implicate în procesul de aderare la UE pentru reformele necesare în vederea aderării la UE, punând accentul în special pe consolidarea capacităților și pe învățarea reciprocă pentru autoritățile locale și regionale;

42. subliniază necesitatea de a consolida dimensiunea teritorială a cooperării euro-mediteraneene, inclusiv prin intermediul Adunării autorităților locale și regionale din zona euromediteraneeană (ARLEM);

43. va continua să promoveze rolul jucat de regiuni și orașe la nivel mondial în politicile privind clima și biodiversitatea prin acțiuni diplomatice la nivel subnațional în domeniul climei și în cadrul organismelor și cadrelor relevante ale Organizației Națiunilor Unite;

Atingerea obiectivelor împreună și pregătirea Uniunii noastre pentru viitor

44. subliniază necesitatea de a adapta structurile și procesele guvernanței UE pentru a-i permite să facă față provocărilor viitoare, nu în ultimul rând perspectivei unei viitoare extinderi, și pentru a crește competitivitatea UE; are convingerea că modificarea tratatelor UE este inevitabilă pentru ca UE să se adapteze exigențelor viitorului și solicită să fie implicat pe deplin în orice modificare viitoare a tratatelor UE; între timp, se angajează să optimizeze cadrul actual pentru a implica mai bine regiunile și orașele în procesul legislativ al UE;

45. salută angajamentul în favoarea unui buget modern al UE, bazat pe concentrare, simplitate, impact, respectarea statului de drept și resurse adecvate și, prin urmare, solicită Comisiei Europene să țină seama de propunerile regiunilor și orașelor pentru CFM post-2027; reiterează necesitatea ca bugetul UE să sprijine politicile bazate pe realitatea zonei și subliniază că planurile naționale trebuie să respecte guvernanța pe mai multe niveluri și principiul parteneriatului;

46. prin urmare, solicită tuturor instituțiilor europene să colaboreze pentru o Uniune Europeană care să fie MAI APROPIATĂ de cetățenii săi, MAI PUTERNICĂ în ce privește gestionarea tranzițiilor industriale și îmbunătățirea competitivității UE, MAI FAVORABILĂ COEZIUNII prin faptul că nu lasă pe nimeni și niciun loc în urmă și MAI AMBIȚIOASĂ în garantarea adecvării bugetului UE la scopurile urmărite.

Bruxelles, 9 octombrie 2024.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Vasco ALVES CORDEIRO